

TROMSØ - BYEN FOR ALLE?

ROMSA - GÁVPOT BUOHKAID VÁRÁS?

DIALOGMØTER OM RASISME OG DISKRIMINERING

**GULAHALLANČOAHKKIMAT RASISMA JA
VEALAHEAMI BIRRA**



OM PROSJEKTET

I løpet av de siste par årene har rasisme for alvor igjen blitt satt på agendaen i Norge. Med #blacklivesmatter bevegelsen, økt mediafokus, en rekke omfangsrapporter og tre nasjonale handlingsplaner har vi fått konstatert at både hverdagsrasisme og strukturell rasisme er svært utbredt. Erfaringer med rasisme lokalt har fått et økt fokus.

Tromsø har utpekt seg selv som en internasjonal kommune, og er også den byen i Norge med flest samiske innbyggere. Samtidig rapporterer mange med samisk bakgrunn at de opplever utrygghet i Tromsø knyttet til sin samiske identitet. Dette kom tydelig frem gjennom #doarváidál eller #noknu kampanjen som ble spredt på sosiale media etter at en samisk jente ble hetset for å snakke samisk på bussen. Mange samer delte da sine erfaringer med hverdagsrasisme. Det kom eksempler på alt fra barn som blir slått av andre barn på grunn av sin samiske identitet, til seksuell trakassering av samiske kvinner, og generell frykt for å vise sin identitet. Det er ikke alltid trygt å være samisk i Tromsø, og vi må gjøre noe med det.

Gjennom medieoppslag har vi også hørt om rasisme i Tromsø, blant annet fra familien som opplevde dette på et kjøpesenter, og taxinæringen melder om mye rasisme mot ansatte. I tillegg vet vi fra flere forskningsrapporter og fortellinger at det diskrimineres i arbeidslivet i Norge.

Stortingsmld. 9; "Mennesker, muligheter og norske interesser i nord", understreker at Nord-Norge er avhengig av innvandring for å beholde befolkningsveksten og næringslivet. Dersom vi skal opprettholde en bærekraftig kommune må vi sikre at vi også har et trygt samfunn for innvandrere.

Hvor lenge må vi rope «noknu» og «aldri mer», før det blir iverksatt tiltak og folk med mulighet til skape endring blir ansvarliggjort?

31.januar, 1. og 2. februar arrangerte KUN, Sametinget og Integreringsutvalget tre dialogmøter i Tromsø om rasisme og diskriminering. Møtene hadde faglige innlegg som gav innblikk i: Hvordan kan diskriminering se ut? Hvilke rettigheter og muligheter har du dersom du er utsatt? Hva skal og kan arbeidsgivere gjøre?

Gjennom workshopen etter foredragene fikk vi innspill fra tromsøværingene både om hva som er utfordringsbildet, men også forslag til løsninger. I tillegg sendte tromsøværingene, som ikke kunne komme, sine innspill gjennom et digitalt skjema.

Prosjektet er støttet av Barne- ungdoms- og familiedirektoratet.

INNSPILLENE FRA MØTENE OG DIGITALT SKJEMA

Gjennom digitale skjema og møter har rundt 50 personer bidratt med innspill. For mange av deltakerne oppleves rasismen og diskrimineringen som tilstedeværende hele tiden. Veldig mange peker på spesifikke områder det er viktig å jobbe med, som barnehager og skoler, media og arbeidsplasser. Diskriminering i møte med det offentlige ble særlig fremhevet som et nødvendig satsningsområde. Det pekes på behovet for en helhetlig kommunal innsats for å møte utfordringer lokalt.

Nedenfor presenteres innspill på utfordringene i dagens Tromsø, og deretter konkrete forslag til tiltak for å nå en målsetning om at Tromsø skal være en by for alle.

UTFORDRINGSBILDE

- Det samiske eksotifiseres. Det er nødvendig å normalisere det samiske i Tromsø.
- 6. februar er en viktig dag. Det å gå i kofte og snakke samisk oppleves tryggere denne ene dagen. Resten av tiden er det mye usikkerhet om man skal våge eller orke å vise synlig sin samiske identitet, fordi man vet at det kan komme reaksjoner. Bare det at man på forhånd vurderer risiko eller egen «dagsform» før man velger å bære kofte eller ikke, påpekes av flere som et dårlig tegn.
- Flere har opplevd at samer gjøres “inhabile” i offentlig diskusjoner som angår samiske tema. Hvis man har stor kompetanse på et tema kan den samiske identiteten bli brukt i beskyldninger om inhabilitet dersom temaet det er snakk om også angår samiske interesser.
- Det er en opplevelse av at det samiske ikke blir tatt like seriøst som andre spørsmål.
- Hetsen og diskusjonen knyttet til debatter om samiske rettigheter går ofte på at noen mener at de mister noe når andre får det som sees som særlige rettigheter. Vi må jobbe for å endre dette perspektivet. Når en snakker om samiske rettigheter så er det fordi man skal oppnå de samme rettigheter som andre i utgangspunktet har.
- Det er store forventninger til samarbeidsavtalen mellom Romssa og Samediggi.

- Det er også utfordringer med mobbing og trakassering mellom samer. Dette skjer både mellom samer med ulik bakgrunn, men også mellom dem som har mistet samisk språk og dem som snakker språket. Dette skjer mellom voksne, men går også utover barna til de voksne ved at barna blir mobbet og ekskludert.
- Unge opplever at same brukes som skjellsord. Det oppleves som at ungdom møter mer negative holdninger enn eldre (unntaket kan være når koften/gaptaen er på). Besteforeldregenerasjonen opplever mindre reaksjon på bruk av språket.
- Mange unge føler et ansvar for å forsvare eller representere det samiske. Det gjør at de ikke kan ha denne identiteten uten samtidig å være på vakt for reaksjoner.
- I skolesammenheng er det viktig at lærere ikke gjør samiske elever til representanter eller «lærere» for klassen om samiske tema. Det er lærerens ansvar å ha kompetanse til å undervise om dette.
- Samer opplever kommentarer som «Dere kan jo norsk» når de ber om språklig tilrettelegging. Det er manglende språkopplæring. Kommunen har et ansvar for tilbudet til innbyggerne, og kan ikke unndra seg ansvaret for den samiske befolkningen.
- Man må bøte på den strukturelle uretten. Er regelverket inkluderende? Får alle retten til tolk i møte med tjenestene? Mange samer og innvandrere opplever at pårørende må fungere som tolk blant annet i møte med sykehusene. Manglende kunnskap om tospråklighet hos tjenestetilbydere påfører foreldrene skam og usikkerhet. Dette går igjen hos alle tilbydere i Tromsø kommune, særlig helsearbeidere og lærere.

- Aviser / kommentarfelt er et stort problem. Moderering og redaksjonell linje må til. Samehets ser man overalt på nett, også i stor grad i kommentarfelt under saker som har samisk tema - uansett hvilken avis.
- Pensjonister med innvandrerbakgrunn har ofte en dårlig økonomisk situasjon. Det er umulig å leve av minste pensjon med full husleie.
- Når det gjelder arbeidslivet, finnes det en strukturell urett. Et eksempel er språkkrav i all slags jobbannonser, selv der språkkunnskaper ikke er nøkkelfaktoren. Det er lav sysselsetting på grunn av diskriminering i ansettelsesprosesser og i arbeidsforhold. Fordommer, skepsis, ekskludering og diskriminering mot minoriteter og samer er en utfordring i arbeidslivet.
- Diskriminering mot innvandrere skjer i boligmarkedet, det er veldig vanskelig å leie eller kjøpe leilighet når du er (ser ut som) innvandrer.
- Religiøse organisasjoner, særlig muslimske, opplever diskriminering og lite vilje og samarbeid fra kommunen til å ha bønnenrom.
- Aviser og nyhetssteder lager i mange tilfeller titler som er click-bait fordi de "ønsker trafikk" (større antall klikk på sidene deres = flere reklameinntekter)

FORSLAG TIL TILTAK

- Det må arrangeres flere inkluderende arrangementer.
- Kunnskap og kompetanse tar ofte brodden av hat. Det er viktig med kompetanseheving for å bidra til mer forståelse.
- Tromsø trenger flere/mer attraktive møteplasser for menn med ulike bakgrunner, både majoritetsbakgrunn og ulike minoritetsbakgrunner.
- Det er viktig at hele befolkningen er med på å markere 6. februar for å skape dialog og bygge bro, slik som med Pride-feiringen.
- Vi må se potensialet i samisk språkuke.
- Vi må ha målrettede kampanjer på sosiale media, produsere og distribuere visuelt innhold mot rasisme og diskriminering.
- Opplysning, opplysning og opplysning. Det er viktig at foregangspersoner i kommunen står fram og fronter antirasisme.
- Det er viktig med åpenhet og informasjon om hvor skadelig rasisme er.
- Vi må ha flere handlingsplaner – for det er noe man kan holde politikere ansvarlig for.

- Kommunen bør investere tid og penger i å gjøre kommunen til en kommune for alle. Kommunen må vise at den tar ansvar for å bekjempe rasismen og diskrimineringen, og for å tilby likeverdige tjenester for alle innbyggere.
- Det er viktig med kunnskap om kultursensitivitet, antirasisme og inkludering, særlig blant barnehager, skoler, blant kommunens ansatte som må håndtere samer og samiske saker.
- Mobbing og diskriminering må også jobbes med i de samiske barnehagene, da samiske grupper opplever diskriminering og ekskludering av andre samer som har samisk som morsmål.
- Det er viktig å jobbe helhetlig på alle arenaer hvor mennesker er. Å fokusere på kun ett konkret område vil ikke hjelpe alle mennesker. For eksempel kan vi jobbe med barnehage og skole for å nå barn og unge, kampanjer på bussen for å nå voksne og arbeidere, og media for å nå den eldre generasjonen.
- Det er behov for mer opplæring i og for skolene. Vi trenger et kommunalt program med mål om å lære opp alle voksne, barn og unge i at Tromsø er en samisk og flerkulturell by. Kompetanseheving om antirasisme, likestilling og mangfold blant lærere og på arbeidsplasser er nødvendig.
- Skolepensum trenger mer fokus på kunnskap om andre kulturer, språk og utvikling av et flerkulturelt samfunn. Skolen bør ta opp temaet rasisme, og gi elevene informasjon om rettigheter. Arbeidslivet er godt regulert i Norge, derfor er det stort potensial for å jobbe godt mot diskriminering. Det er viktig med et strategisk og prioritert arbeid med inkludering av minoriteter i arbeidslivet.
- Både barn og foreldrene møter rasisme, mobbing og diskriminering på fritidsarenaer, helsestasjoner, osv. Det bør innføres null toleranse mot rasisme i kommunen.

- Aviser / kommentarfelt et stort problem, derfor må det jobbes for moderering og en tydelig redaksjonell linje mot hat. Aviser, spesielt NRK Sapmi, iFinnmark og Fremover, kan la være å vinkle tittel og ingress slik at samisk blir noe negativt.
- Offentlig informasjon må være tilgjengelig på forskjellige språk.
- Kunnskap om rettigheter og prosessen med å anmelde må bli lettere tilgjengelig.
- Det må innføres kvitteringsordning hos politiet.
- Det trengs tiltak rettet mot diskriminering i utelivet. Det er viktig at minoriteter og samer ikke opplever rasisme, sexisme og frykt i utelivet.
- Kommunen må jobbe med å forebygge netthets og rasisme blant unge.
- Det må innføres tiltak for å inkludere unge med innvandrerbakgrunn i frivilligheten, slik at de får erfaring til å komme ut på arbeidsmarkedet.
- Kommunen må vurdere bruk av anonyme søknader i ansettelsesprosesser for å hindre diskriminering.
- Ansatte i kommunen må ha minoritetskompetanse, og man må jobbe for å ansette personer som har relevant kulturforståelse

likestillingssenteret

KUN

www.kun.no



 [@KUNlikestilling](#)  [@KUNlikestillinginsta](#)  [@KUNlikestilling](#)  [@KUNlikestilling](#)  [Likestillingspodden](#)  [Likestillingssenteret KUN](#)

Likestillingssenteret KUN

Org.nr 969 983 451
Nordfoldveien 101
N-8286
Steigen

Avdelingskontor
Skolegata 22
N-7713
Steinkjer

Telefon: +47 75 77 90 50
E-post: post@kun.no
www.kun.no